

Uppföljning efter bröstcancerbehandling

Målsättning

Under uppföljningen strävar man efter att i ett tidigt skede upptäcka lokalt bröstcancerrecidiv eller en ny bröstcancer i det andra bröstet. För symtomfria patienter görs inga rutinmässiga diagnostiska undersökningar för att upptäcka metastasering.

Vid kontrollerna försöker man upptäcka de biverkningar, som orsakats av behandlingarna och behandla dem. Exempel på biverkningar är klimakteriebesvär, olika former av besvär i den opererade sidans arm (lymfödem, begränsad rörlighet, smärtor) samt osteoporos.

Under uppföljningen är det viktigt att stödja patientens psykiska återhämtning, ge patienten tillräckligt med information om hennes sjukdom och behandlingar samt upprätthålla patientens arbets- och funktionsförmåga.

I oklara fall kan patienten eller läkare inom öppenvården ta kontakt med cancerpolikliniken telefonnummer 06-8264224 för att få råd.

Första besöket

Den första kontrollen ordnas 1-6 månader efter avslutad behandling (operation och/eller medicinsk behandling och/eller strålbehandling) för att upptäcka möjliga biverkningar orsakade av behandlingen samt stödja patienten. Vid den första kontrollen tas även beslut om mammografiuppföljning. Det första besöket kan ske antingen på centralsjukhuset eller inom öppenvården (hälsocentral, arbetshälsovård, privat läkarmottagning).

Vid kontrollen koncentrerar man sig på hur patienten mår samt gör en klinisk undersökning. Behovet och längden av sjukskrivning kontrolleras och en plan för möjliga rehabiliterande åtgärder görs. Man gör således en bedömning över hur patienten återhämtat sig från behandlingen. I fall inget avvikande konstateras görs inga rutinmässiga diagnostiska undersökningar.

Senare kontroller

Kontrollerna ordnas enligt rekommendation från cancerläkare under 5-10 år efter operationen enligt individuellt program.

Kontroll hos läkare inom öppenvården (hälsocentral, arbetshälsovård) 1-2 gånger per år under de första 5 åren, därefter mammografi med 1-2 år mellanrum tillsvidare. Patienten bokar själv tid till mottagningen för kontroll.

Hos patienter med hög risk för återfall är uppföljningen individuell och sker delvis eller helt och hållet inom specialsjukvården den första 2-5 åren. För de patienter som får adjuvant hormonbehandling sker kontroller med 1-2 år mellanrum under tiden för hormonbehandlingen (3-8 år) antingen inom specialsjukvården eller öppenvården.

Speciellt för de patienter som får adjuvant hormonbehandling rekommenderas gynekologisk undersökning med 1-2 års mellanrum inom öppenvården eller privat. Ifall patienten har gynekologiska besvär, t.ex. blödningsrubbingar, eller haft förändringar i cellprov, kan den gynekologiska undersökningen ske inom specialsjukvården. Ifall patienten har en ny gynekologisk blödning rekommenderas gynekologisk ultraljudsundersökning.

För patienter med ärftlig bröstcancer är uppföljningen individuell och sker för det mesta inom specialsjukvården.

De patienter, vars återfallrisk är liten, kan lika tryggt följas upp inom öppenvården som specialsjukvården. Regelbunden blodprovstagning påverkar inte överlevnaden och förbättrar nödvändigtvis inte livskvaliteten. Patienten måste enkelt få en tid till mottagningen mellan kontrollerna ifall behov uppstår.

Vid undersökning av patienten fäst uppmärksamhet vid möjlig smärta, andningsbesvär, hosta, besvär i överarmar, magbesvär och neurologiska symtom. Operationsområdet, lymfkörtelstationer och det andra bröstet palperas, lungauskultation och bukpalpation utförs, rörlighet och eventuell svullnad i armen uppmärksammas.

Mammografi

För premenopausala kvinnor rekommenderas mammografi med ett års mellanrum och för postmenopausala kvinnor med 1-2 års mellanrum. Ultraljudsundersökning av bröstet används som ett komplement till mammografin. Det allmänna screeningprogrammet, till vilket kommunerna kallar kvinnor i åldern 50-69, kan även utnyttjas som mammografiuppföljning.

Ifall patienten opererats med bröstsparande kirurgi görs den första mammografi- och ultraljudsundersökningen alltid ett år efter operationen.

Övriga undersökningar

Laboratorieprov, lungröntgen och andra diagnostiska undersökningar görs vid behov för att utreda symtom och/eller kliniska fynd.

Medicinsk rehabilitering

Patienten har rätt att få en betalningsförbindelse för den första bröstprotesen från den opererande enheten och i fortsättningen en ny protes via hälsocentralen när den gamla blivit sliten eller gått sönder

eller bröstets storlek ändrats. Lymfödem sköts genom regelbunden gymnastisering och stödärm (betalningsförbindelse behövs), lymfterapi kan övervägas (betalningsförbindelse behövs).

Patienten (samt vid behov partner/familj) erbjuds möjlighet att delta i FPA:s anpassningskurser (B-intyg från läkare behövs).

Patientens ansvar

Patienten bokar själv tid till läkarmottagningen inom öppenvården (hälsocentral eller arbetshälsovård), specialsjukvården skickar kallelsebrev till patienten. Ifall mammografi -och ultraljuduppföljning ska göras inom öppenvården begär patienten själv remiss till undersökningen från öppenvårdens läkare (undersökningen är kostnadsfri för patienten).

Ifall patienten upptäcker nya förändringar i bröstet/operationsområdet (t.ex.knuta, hudutslag, smärta) mellan kontrollerna ska patienten själv ta kontakt med den mottagning där uppföljningen sker. Ifall patienten får ny symtom så som långdragen hosta, viktnedgång, trötthet, magbesvär eller smärta, ska hon själv ta kontakt med mottagningen där uppföljningen sker.

Ifall patienten har hormonell medicinering och problem med biverkningar kan patienten direkt kontakta cancerpolikliniken tel.nr 06-826 4229 eller 06-826 4230.

	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum
Orsak till besöket					
Läkare					
Observationer					
Symtom					
Mammografi/ ultraljud					
Medicinering					
Följande tid					
	Datum	Datum	Datum	Datum	Datum
Orsak till besöket					
Läkare					
Observationer					
Symtom					
Mammografi/ ultraljud					
Medicinering					
Följande tid					

